

Kliimapoliitika põhialuste jäätmetöörühma II kohtumine

Aeg: 14.00 – 16.30

Juhatas: Liina Laiverik

Protokollis: Marika Lillemets

Osalesid:

1. Üllar Huik – Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO)
2. Kaur Kuurme – Eesti Rehviliit
3. Aivo Kangus – Eesti Pakendiringlus (EPR)
4. Riin Kruusimägi – Kunda Nordic Tsement
5. Rauno Raal – Eesti Pandipakend (EPP)
6. Alder Harkmann – Tootjavastutusorganisatsioon (TVO)
7. Antti Tooming – Keskkonnaministeerium
8. Hanna-Lii Kupri - Eesti Keskkonnauuringute Keskus (EKUK)

PÄEVAKORD:

1. Päevakorra tutvustamine - Liina Laiverik
2. Kliimapoliitika põhialuste tausta ülevaade – Liina Laiverik
3. Eelmise kohtumise ülevaade - Liina Laiverik
4. Suuniste üle vaatamine/ täiendamine:

Grupitöö tulemusena sõnastati jäätmevaldkonnas alljärgnevad suunised:

- 1) JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE JA VÄHENDAMINE
- 2) JÄÄTMETE KOGUMISE JA TAASKASUTAMISE ARENDAMINE
- 3) KHG VÄLTIVATE TEHNOLOOGIATE EELISTAMINE
- 4) ELANIKE JA ETTEVÕTETE TEADLIKKUSE TÕSTMINE
- 5) MAJANDUSLIKU MOTIVATSIOONI RAKENDAMINE KESKKONNAHOIU TAGAMISEKS

5. **Töögrupi liikmete mõtete kirjapanek ja grupeerimine.** Suuniste kirjelduste koostamise tarbeks pandi kirja alljärgnevad konkreetsemad põhimõtted ja tegevused, mis on poliitikasuunise rakendamiseks vajalikud:

1) JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE JA VÄHENDAMINE.

Hoiakute muutmine - jäätmed ei ole probleem, vaid väärtuslik ressursi allikas. Taaskasutatud materjalist toodetele soodustuste loomine. Vastava suuna regulatsioonide arendamine.

Zero Waste kontseptsiooni rakendamine/toetamine.

Motiveeriv sortimise programm lõpptarbijale.

Pandipakendi süsteemi laiendamine. Toidukao vähendamine.

Tehnoloogiate arendamine. Koostöö erinevate organite vahel (ministeerium, teadusasutused, ettevõtted).

Erinevatele jäätmetele väärtuse leidmine. Taaskasutusväljundid. Vajadusel looma uusi TKO süsteeme.

Toodete disain ja loomine võimalikult väikse keskkonnamõjuga (ülepakendamise vältimine, taaskasutatavate materjalide kasutamine toote komponentidena). Korduvkasutatavate toodete loomine, standardiseerimine, promomine. Pakendamispoliitika välja töötamine, suunised keskkonnasõbralikumate pakendite tegemiseks.

2) JÄÄTMETE KOGUMISE JA TAASKASUTAMISE ARENDAMINE

Liigiti kogumise/sortimise arendamine. Sortimistehnoloogiate arendamine. Sekundaarsel toorainel põhinevate tootmistehnoloogiate arendamine.

Riiklik tugi uute tehnoloogiate rakendamise osas, mis ei takerduks absurdsesse bürokraatiasse. Teatud tegevuste riigi kontrolli alla võtmine, näiteks rehvidehas ümbertöötlemiseks.

Riigipoolse retoorika muutmine eraettevõtjate suhtes. Kõik ei ole pätid. Vaja on koostööd.

Koostöö teadusasutuste ja ettevõtete vahel. Finantseerimine. Eelistada käitlemist, millest ei teki omakorda omakorda jäätmeid. (Nt: Irus tekib tuhk)

Kaasata rohkem kohalikku teadusalast know-howd sortimistehnoloogia arendamise (nt TTÜ)

Töötada välja inhouse ehk võimalikult jäätmetekke ahela alguses kasutatavad taaskasutusvõimalused ja tehnoloogiad.

Liigiti kogumise arendamisel suunised inimese laiskuse eeldus arvesse võtta, st as simple as possible/close and easy. Taaskasutustehnoloogiate arendus koos tootjatega, müüdav/kogutav pakend.

Taaskasutamisel tuleb tehnoloogiate valikul eelistada materjalina ringlussevõttu energiana taaskasutamisele. Edendada materjalide taaskasutamist uute asendustoodete loomisel. Näiteks tekstiilist soojustusmaterjalid või rehvidest tooted.

Suurelt ja perspektiiviga mõtlemine poliitikute ja ametnike poolt.

3) KHG VÄLTIVATE TEHNOLOOGIATE EELISTAMINE

Toodete elukaare analüüs CO2 osas.

Ökodisain- koostöö tootjate ja käitlejate vahel.

Toetused CO2 vähenemise tehnoloogiatele.

Läbi mahuerisuste on võimalik eelistada keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid.

Prügilates gaaside max eraldus, põletusel max gaaside eraldus.

Laiem ja ühiskonnale selget sõnumit edastav filosoofia riigi poolt, et eelistatakse keskkonnasõbralikke lahendusi. See peab väljenduma ka tegudes.

Kanalisatsioonivõrgu arendamine (aeroobsed süsteemid)

Konkurentsivõime säilitamine.

Alternatiivsete tehnoloogiate väljatöötamine, koostöö kõrgkoolidega.

Laojäätmete kasutuse propageerimine, taaskasutamine

Uute tehnoloogiate väljatöötamine

4) ELANIKE JA ETTEVÕTETE TEADLIKKUSE TÕSTMINE

Haridus ja teadlikkuse tõus. Lasteaias juba keskkonnateadlike tegevuste arendamine. Teadlikkuse tõstmine (motivatsioon).

Töö noorte/lastega.

Ühiskonna üldiste hoiakute muutmine.

Selge seadusandlus.

Heas mõtted propaganda

Ladus koostöö erasektori ja ametnike vahel.

Lasteaedades prügisorteerimise programmid kvaliteetsemaks ning suuremaks teha, et järgmine põlvkond kasvaks nende teadmistega üles (praegu ebapiisav)

Kõik taaskasutamisest maksusoodustusi saanud ettevõtted peavad avalikustama elanikele tegevused ja tulemused, mille eest nad soodustusi saavad.

Süsteemaatiline keskkonnaharidus lasteaedades ja koolides, kogemuseaktsioonid, kaasata ka ülikoolid.

Jäätmehierarhia pidev kommunikatsioon tarbijatele

Šokireklaam, tagajärgede tutvustamine, kasude näitamine.

Mis saab teadmistega edasi? Teadmiste rakendamise võimaluste loomine.

5) MAJANDUSLIKU MOTIVATSIOONI RAKENDAMINE KESKKONNAHOIU TAGAMISEKS

Rahastamine või motiveerimine uutesse tehnoloogiatesse investeerimiseks.

Subsiidiumid vastavate tehnoloogiate arendamisel ja kasutusele võtmisel.

Keskkonnahoidliku teavituse toetamine.

Trahvid, aktsiisid

Sorteerimata olmejäätmete kallim hinnakujundus

Aktiisipoliitika paindlik kujundamine vastavalt keskkonnaneesmärkidele

Aktiivsem järelevalve prügilate osas

Uutesse tehnoloogiatesse investeerimise toetamine

Rakendada motivatsioonisüsteemi viisil, mis tagab konkurentsivõime teiste riikidega

Olmeprügi tühjenduse hind oluliselt suuremaks tõsta. Samas pakkuda lahendus, kuidas näiteks pakendid tasuta ära anda saab (enamusest on pakend).

Riigihangetel saab automaatselt lisapunkti see hankija, kes kasutab taaskasutatud materjali. Samas kategoorias esmatoodet kasutanud tootjas saavad automaatselt miinuspunkti. Selline mehhanism, kus on kartus kaotada, tingib taaskasutatavate toodete kasutamise.

Taaskasutamisel madalamal astmel üleantavad jäätmed saavad kaalupõhise keskkonnamaksu, millega finantseeritakse materjalidena jäätmete taaskasutamist vastavalt kasutatud jäätmete kadule. Jäätmete põletamisel kehtestada pool ladestustasust.

Taaskasutatud ressursse kasutavad tooted on maksustatud madalamalt. Näiteks ei sisalda jäätmetest tehtud biogaas samas ulatuses loodusliku gaasiga aktsiisi.

Prügivedu kallim kui pakendi sortimine ja tagastamine

Ettevõtete suunamine taaskasutusele läbi rahastuste (seaduses motivaator)

Boonusprogrammid kauplustes ja ettevõtetes, siduda kommunikatsioon keskkonna ja kasuga.

Arutelu/ettepanekud/selgitused:

6. Otsustati:

- *Töörühma liikmetele saadetakse kohtumise protokoll*
- *Jooksvalt lepatakse kokku järgmine kohtumine juunis, Liina Laiverik pakub välja kuupäevad.*
- *Töörühma liikmed annavad tagasisidet protokollile ja selles sisalduvate suuniste kirjelduste osas. Koosolekul välja pakutud suuniste kirjelduste lõplikus versioonis lepatakse kokku järgmisel koosolekul.*

(Liina Laiverik)

Juhataja

(digitaalne allkiri)

(Marika Lillemets)

protokollija

(digitaalne allkiri)